

16243-47248 *Podhajski* 1880

Viribus unitis!

Avgusta meseca

18. dan.

—♦♦♦—

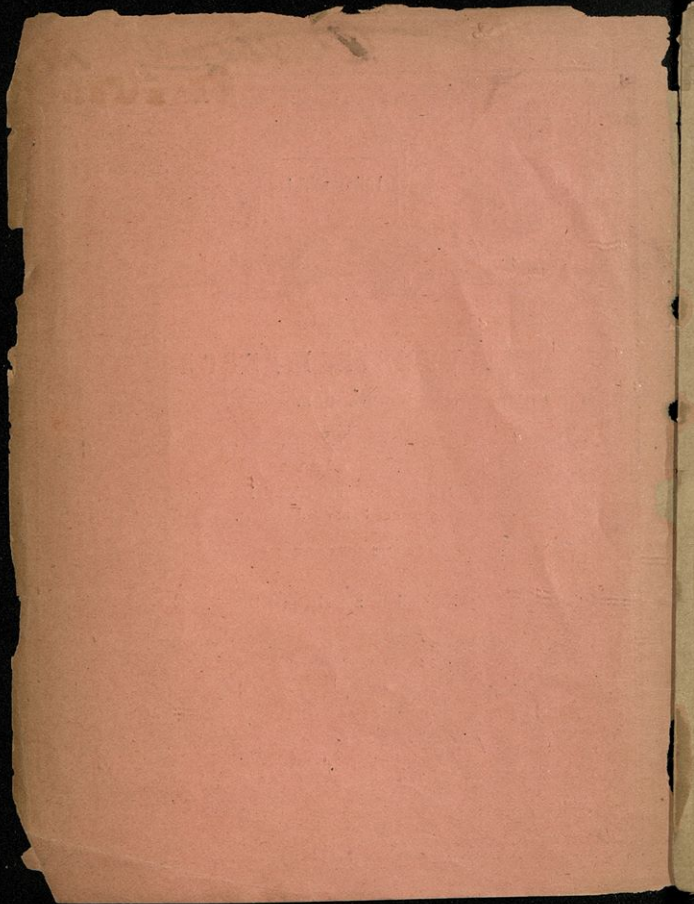
Na slavo

rojstvenemu dnévu Nj. Veličanstva
cesarja Franca Jožefa I.

Na Dunaji.

Natisnil in založil Karl Rauch.

1

VIRIBUS UNITIS.

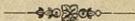

Avgusta meseca

18. dan.

Na slavo

rojstvenemu dnévu Nj. Veličanstva cesarja
Franca Jožefa I.

Sestavil

Ivan Tomšič,
učitelj na c. k. vadnici v Ljubljani.

Na Dunaji.

Natisnil in založil Karl Rauch,
(VI. Hornbostelgasse Nr. 4.)

[1880.]

47243
~~46243~~

Cesarjeva mladost.

Naš cesar Franc Jožef I. se je rodil 18. avgusta 1830. leta na Dunaji in je najstarejši med svojimi štirimi brati. Oče mu je bil nadvojvoda Franc Karol, brat prejšnega avstrijskega cesarja Ferdinanda, a mati mu je bila Sofija, bavarska princezinja. Jeden njegovih bratov, nadvojvoda Maksimilijan, bil je mehikanski cesar, ki je pa v nesrečnej vojski v najlepši dôbi svojega življenja žalostno smrt storil. Druga dva brata našega presvitlega cesarja, še vedno krepka in zdrava, sta: nadvojvoda Karol Ljudevit in Ljudevit Viktor.

Déd našega cesarja Franca Jožefa je bil cesar Franc, ki je imel svojega vnuka zelo rad. Večkrat ga je ukazal k sebi pripeljati, da ga je vadil v hoji, najpred po sobi, pozneje tudi po polji in po izprehódih. Déd in vnuk sta si bila zelo privržena drug drugemu; vnuk je ljubil déda, a déd vnuka s celo svojo dušo.

Tukaj naj opómnemo samo jeden prizor iz otročjih let Njihovega Veličanstva. Bilo je to v Laksenburgu (cesarskem dvoru ne daleč od Dunaja), da mali nadvojvoda Franc ugleda stražnika, ki je pred vhodom cesarskega dvora s puško ob rami hodil gori in doli. Solnce je vroče pripékalo in ubogi stražnik se je smilil malemu princu. Takój popusti svoje igrače, stopi k dédu in ga prosi, da bi smel obdarovati ubozega vojaka. Cesar Franc se prijazno nasmeje svojemu vnuku ter mu dá nekaj srebrnega denarja s privoljenjem, naj ga podarí ubozemu

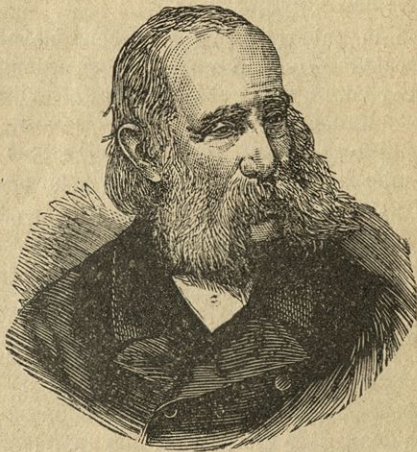
stražniku. Veselo hití mali „Franci“, kakor ga je déd najrajše imenoval, k vojaku, in mu ponudi denar. Stražnik pritegne puško na pózdrav, a vsled ostrega povelja, ki ga imajo strážniki, ne vzame denarja. Ves zavzet pogleda mali nadvojvoda ubozega strážnika, potem zopet svojemu déda, ne vedóč, kako to, da ubogi vojak neče denarja. Zdajci pristopi déd, privzdigne mladega vnuka, kateri veselo vtakne denar v vojakovo torbico. „Zdaj več ni siromak“, reče nadvojvoda Franc, jako zadovoljen, da je mogel ubozemu vojaku kaj dobrega storiti.

Oče našega presvitlega cesarja, nadvojvoda Franc Karol, rodil se je 7. decembra 1802. leta. Bil je poseben prijatelj in podpornik obrtnijskim stanovom in velik dobrotnik siromakom. Njegovo srcé je bilo tako rekoč le za siromake, in njegova roka jim je bila vedno odprta. V vsacem kraji, kjer je prebival le nekaj časa, vedó ljudje povédati mnogo izgledov njegove radodarnosti.

V Išlu, zunaj Dunaja, kjer je najrajše prebival, znan je bil vsacemu otroku. Povsod je bil prijatelj siromakom in najboljši rešitelj ubozim iz nadlog. Naj tu navédemo samo jeden tak prizor. Necega dné se je sprehajal v „Pratru“, največjem sprehajališči zunaj dunajskega mesta. Skozi množico ljudi se k njemu pririje neznan človek, kateremu se je užé na lieu bralo, da ga huda sila tare, ter mu izročí pismeno prošnjo. Stražnik, ki je tam blizu stal, skoči k neznanemu človeku, da bi ga proč spravil. Ali plemeniti nadvojvoda vzame siromaka v svojo obrambo ter reče, da so ga vsi okrogstoječi lahko slišali: „Tega človeka mi ne smete zapréti!“ Nato se obrne k nesréčnežu ter mu obljubi njegovo prošnjo natanko pregledati.

Pozneje, ko se je zopet v Pratru vozil na sprehod, ugleda gostilnico, ki je bila vsa zapuščena, vrata in okna

zaprta. Takój ukaže ustaviti kočijo ter pošlje služabnika tjá, da povpraša, kaj je krivo, da je gostilnica zaprta. Služabnik se kmalu vrne, ter prinese nadvojvodi poročilo, da so posestniku gostilnice zaradi 400 gl. dolgá vse stvari zaplénili in zato je moral krčmo zapreti. Nadvojvoda sede v svojo kočijo ter ne reče ničesar. Za nekoliko dni se je peljal zopet v Prater mimo one krčme,

Nadvojvoda Franc Karol.

ki je bila poprej zapuščena in prazna; a zdaj je bilo vse živo, gostov vse polno in med njimi se je veselo sukal gostilničar. „Vidite,“ reče nadvojvoda svojim spremljevalcem, „mož je gostilnico zopet odprl in vidi se, da mu gre dobro.“ V teh njegovih besedah se je brala njegova notranja zadovoljnost; in res je bil on rešilni angel, ki je bil poslal krčmarju 400 gl., da poplača dolg in svoj obrt nadaljuje.

Nadvojvoda Franc Karol je ljubil, kakor vsi dobri ljudje ljubijo cvetice, posebno vijolice in rože. Kadar mu je kaka deklica, ki je prodajala cvetice, ponudila sprehajajočemu se po cesti šopek vijolic, dal jej je vselej zanj po srebrn goldinar. Pri vходу v Prater je imel svoj cvetlični vrt, v katerega je pogostoma zahajal, a prvega maja vsacega leta je tu z vso svojo cesarsko obiteljjo (družino) največje veselje užival.

Prijazen in ljubeznjiv je bil z vsacim človekom; zato so ga tudi častili in slavili vsi, ki so ga poznali. Vsakdo ga je pozdravljal, in on je užé naprej odzdravljal vsacemu brez izjeme. Kadarkoli je šel ali se je vozil po ulicah velicega dunajskega mesta, držal je po največ klobuk v roci, da bi tako mogel vsacemu odzdraviti njegov pozdrav.

Po svojih sprehódih se je vozil nadvojvoda zmirom s šestero belimi konji. Temu se bi človek čudil, ako se pomisli, da je nadvojvoda drugače zeló priprosto živel, ter se ta šestovprežna vožnja ne sklada z njegovim priprostim življenjem. Ali vzrok je bil temu ta, da so kočijaži za vsako vožnjo s šestero konji dobivali posebno doplačilo, in da bi nobeden ne izgubil tega svojega doplačila, vozil se je vedno s šestero konji.

Nadvojvoda Franc Karol se je poročil 4. nov. 1824. l. z bavarsko kraljičino Sofijo (Frideriko Dorotejo), rojeno 27. januarja 1805, l., ki je bila na čast in diko cesarskemu dvoru in si je s svojo darežljivostjo pridobila sreća in ljubezen vseh, ki so jo poznali. Živela sta skupaj 48 let. Umrla je 28. maja 1872. l. Žalost je bila velika. Pri njenem mrtvaškem ôdru so mnogi britko jokali, katerim je bila ona največja dobrotnica v življenji. Smrt nepozabljive sopruge je bila za nadvojvodo prebitka izguba.

Ali vdal se je v voljo božjo in dejal: „Šla je pred menoj, da tudi meni pripravi mesto v nebesih.“

Nadvojvoda Franc Karol ni potem več dolgo živel. Da-si vedno zdrav in čvrst, začel je začetkom meseca marca 1878. l. bolehati in dné 8. marca se je raznesla prežalostna vest po vsej avstrijsko - ogerskej monarhiji,

Nadvojvodinja Sofija.

da je umrl „najboljši mož v državi“. Redko za katerim pokojnikom je toliko zvestih Avstrijancev žalovalo, kakor za očetom našega dobrega cesarja Franca Jožefa.

Po smrti cesarja Franca se je začela vzgoja mladega nadvojvode Franca Jožefa. Bil je Franc Jožef takrat komaj

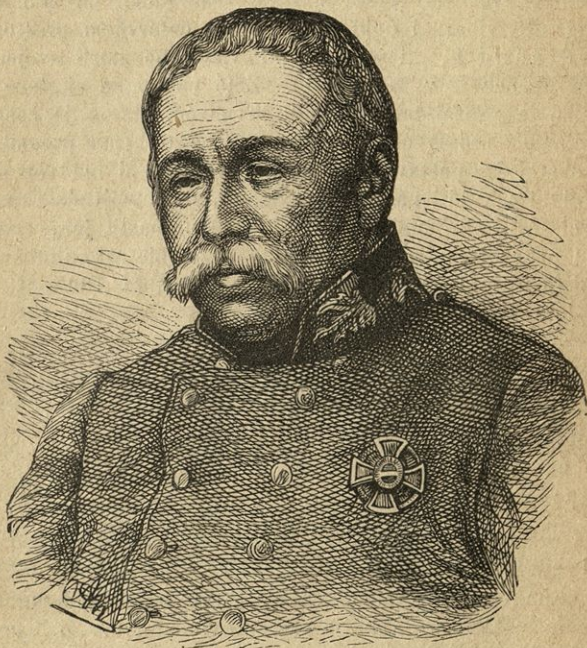
5 let star. Za vrhovnega odgojitelja mu je bil izbran grof Bombelles, a pravi odgojitelj mu je bil grof Coronini, mož poštenega značaja, učen in odkritosrčen. Ta mož ima zaslugo, da je vcepil v srcé mladega princa vse one lepe lastnosti, katere je imel njegov oče v tako obilej meri; on je ohranil njegov značaj vseh skušnjav, gojil je v njem óno resnôbo in natančnost, ki ga še zdaj posebno odlikuje. Najboljši učitelji so bili poklicani v podučevanje mladega princa, ki se ni učil samo navadnih predmetov, nego tudi tujih jezikov. Vrlo dobro je napredoval v vsacem obziru in 13 let star poprijel se je uže prvih nauk v vojaških znanostih. V tej poslednji stroki ga je podučeval polkovnik pl. Hauslab, ki ga je vadil v vsakovrstnem orožji.

Večkrat se je ponujala priložnost mlademu princu, da bi pokazal svoje znanosti in svojo spretnost. Prišedši 16. okt. 1847. l. na Ogersko kot cesarski zastopnik prvič v javnost, pozdravil je v husarskeji obleki v zboru nazoče v magjarskem jeziku. Njegove besede v čistej magjarščini izgovorjene, očarale so poslušalce takó, da „živio-klicev“ in rožljanja sabelj ni bilo kraja ne konca.

Leta 1848. se je začelo resno življenje za našega preljubega cesarja Franca Jožefa. V tem letu so nastali zeló nemirni in vihari časi za naše cesarstvo. Začela se je vojska na Laškem. Znani vojskovodja grof Radecki je bil poveljnik avstrijskeji armadi, katera se je hrabro borila z Italijani. Tudi Franc Jožef je moral tjà, da se seznaní z vojnimi uredbami. Tu je pokazal prvič svoj pogum, svojo neustrašenost in junaštvo. Grof Radecki se je zeló bal za mladega princa in lahko si mislimo, da se mu je odvalil velik kamen od srcá, ko je dobil Franc Jožef povelje, da ima zapustiti bojišče.

Franc Jožef nastopi vladarstvo.

Na povelje, ki je prišlo iz Dunaja, zapusti mladi nadvojvoda kmalu po bitki pri Santi Luciji avstrijsko

Grof Radecki.

armado, katerej poveljnik je bil grof Radecki, in se podá v Insbruk na Tirolsko, od koder se 8. avgusta povrne zopet na Dunaj.

Leto 1848. je bilo osodepolno ne samo za vso Avstrijo, nego tudi za vso Evropo. V tem letu so se uprla ljudstva in terjala večje svobode in novih pravic. Kmetje in rokodolci so prijeli za orožje. Najstrašnejši uporniki so bili v glavnem mestu našega cesarstva, na Dunaji. V tej silo viharnej dobi je sedel na cesarskem prestolu Ferdinand I., ki je nastopil vladu po smrti svojega očeta Franca I. v 1835. letu. Zeló neugodne okolnosti, ki smo je zgoraj omenili, bile so povód, da se je cesar Ferdinand prostovoljno odpovedal cesarskemu prestólu. Po obstoječej postavi, ker cesar Ferdinand ni imel otrok, moral bi mu biti naslednik njegov brat nadvojvoda Franc Karol. Ali ta ni hotel cesarske krone, prepustil jo je svojemu prvorojencu Francu Jožefu, ki je bil z veliko svečanostjo proglašen za cesarja 2. decembra 1848. l. v 19. letu svoje dôbe.

Vse to se je vršilo v Olomucu na Moravskem v nadškofovej palači. Glas, da se je dobrotljivi Ferdinand odpovedal cesarstvu, iznenadil je vse narode. Vse je bilo pobito in žalostno, dokler se ni razneslo veselo proglasilo novega cesarja z imenom: Franc Jožef I., cesar avstrijski.

To proglasilo svojega novega in mladega cesarja so pozdravili vsi narodi z velicim veseljem in navdušenjem.

Zna se, da je mladi cesar, Franc Jožef imel mnogo dela in velike skrbí, ko je nastopil vladarstvo. „Z Bogom mladost!“ rekel je, ko je prejel žêzlo, znamenje cesarske oblasti, dobro vedóč, da se mu je zdaj odpovedati vsemu, kar razveseljuje njegovo mladostno srcé. Ni mu bilo neznano, da je cesarska krona težka, da so skrbí velike in delo ne majheno, posebno v ónem burnem času — 1848. leta.

Da se vse težave premagajo, treba je bilo združenih moči in zato si je cesar Franc Jožef vzel za svoje geslo besede: „Viribus unitis,“ kar se po naše pravi: Z združenimi močmi!

Franc Jožef, cesar.

Kmalu potem, ko je Franc Jožef nastopil cesarski prestol, vnela se je vojska na Laškem. Ker je pa še vedno stal junak Radecki našej armadi na čelu, končala se je ta vojska srečno za naše cesarstvo. Vojska je trajala samo pet dni. V krvavih in odločilnih bojih pri Mortari in Novari (21. in 23. marca 1849. l.) je naš stari junak Radecki slavno premagal Pijemonteze. V teh bitkah se je posebno odlikoval nadvojvoda Albrecht, pa tudi vsa vojska se je izvanredno junaško držala. Pijemontezi so se na vse strani raztepli, kralj sardinski se odpové prestolu, in njegov sin Viktor Emanuel naredi mir z našim cesarjem. — V istem času vzkipi tudi na Ogerskem obžalovanja vredna vstaja, katero je slavna cesarska armada pod poveljnikom generala Hajnau-a in bana Jelačića slavno premagala.

V naslednjih letih je potoval naš cesar po raznih svojih deželah, da bi si z lastnimi očmi ogledal njih razmére. Povsod je bil sprejet z največjim navdušenjem in pridobil si je srca vseh svojih podložnikov. Kako so avstrijski narodi svojega cesarja ljubili in globoko spoštovali, pokazalo se je najbolj, ko je bil naš presvitli cesar dné 18. februarja 1853. l.) v sredi dunajskega mesta napaden od necega krojaškega pomočnika z ostrim bodalom. Na veliko srečo ta napad ni imel nevarnih nasledkov za življenje cesarjevo. Cesarjev adjutant, grof

O'Donnell, in velika množica vrlih Dunajčanov priskočili so cesarju v pomoč, prijeli so napádnika in ga izročili sodnji. Ves Dunaj in vsa Avstrija je bila vznemirjena, ko se je slišal glas o tem grozovitem hudodelstvu. Izvanredno je bilo pa tudi veselje, ko se je raznesla vesela novica, da je božja roka obvarovala življenje mlademu cesarju. V spomin na srečno rešitev sozidali so na Dunaji velikansko cerkev, ki je najlepši kinč dunajskemu mestu.

Leto pozneje so nastali zopet dnevi občnega veselja za avstrijske narode. V tem letu se je namreč praznovalo ženitovanje cesarjevo z bavarsko princezinja Elizabeto. Poroka se je vršila 24. aprila 1854. l. Ta dan je bil dan občnega veselja za vse narode našega cesarstva.

Leto 1859. je prineslo našemu cesarju zopet hudih težav in britkosti. Sardinska vlada si je že od nekdanj prizadevala odtrgati Avstriji lombardo-beneške dežele. Sardinski kralj se je zvezal s tedanjim francoskim cesarjem Napoleonom in začela se je huda vojska, ki se je za Avstrijo nesrečno končala s tem, da je izgubila krasno deželo Lombardijo, za katero se je že od nekdanj prelilo mnogo krvi. Pri Solferinu je bila odločilna bitka. Cesar sam je bil v tej bitki tam, kjer je bila nevarnost največja. V odločnem času se je postavil na čelo jedne četi graničarjev, rekoč: „Naprej junaci, tudi meni je izgubiti ženo in otroke!“ Tega nesrečnega dné se je naša vojska tako hrabro bila, da je francoski general izrekel besede: „Še jedna taka izguba in šli bomo brez armade domóv.“ Francozi in Piemontezi so izgubili 20.000, naši 18.000 vojakov, a vendar je ostala zmaga zavéznikoma.

Dné 20. oktobra 1860. l. je izšel cesarski razglas, ki je oznanil novo ustavo za vse cesarstvo. S tem razglasom je stopila Avstrija v vrsto konštitucionelnih držav,

t. j. njeni narodi so dobili pravico, da smejo glasovati pri postavadajalstvu. Ta razglas je vzbudil po vsem cesarstvu veliko veselja.

Žalibog, da so se začeli že čez malo let zopet novi in žalostni dogodki, ki so kalili javni mir in prinesli našemu dobremu cesarju novih skrbi in novih britkosti. Leta 1864. se je vnela vojska, katero je začela Avstrija v zvezi s Prusi proti Danskemu kraljestvu zaradi dežel Šlezvika in Holštajna. Danci so bili tepeni; a ta zmaga je koristila samo Prusom. Ti so hoteli ti deželi samo zase imeti in Avstriji vzeti vse pravice v njih. Zna se, da Avstrija tega ni mogla dopustiti. Zato se je dve leti pozneje (1866. l.) vnela vojska med njo in Prusijo. Te priložnosti se je poslužil laški kralj in je napovedal vojsko Avstriji. Osodepolni dnevi so se začeli za našega cesarja Franca Jožefa. Sovražniki so prijeli od dveh strani našo državo: Prusi na severu in Lahi na jugu. V sijajnej bitki pri Kustoci so naši pod poveljništvom hrabrega nadvojvode Albrechta premagali Lahe in dobili sijajno zmago. Ravno takó je poveljnik avstrijskemu brodovju, admiral Tegetthof (rodom Štajerc), pri dalmatinskem otoku Visu Lahe popolnem premagal. To je bila zmaga na morji, s katero se avstrijsko pomorstvo po pravici ponašati more. Ko je naš prešvitli cesar 1875. l. potoval po Dalmaciji, hvalil je povsod zvestobo in hrabrost vrlih Dalmatincev ter je zlastno roko položil prelep venec na spominek v krvavem boji padših Višanov. — Vojska na severu ni bila srečna; ondu je bil boj za bojem izgubljen in v odločilnem boji pri Kraljevem gradcu je bila avstrijska armada od Prusov popolnem premagana. Da bi se dalje kri ne prelivala, sklenil je cesar mir z Lahi, pustil jim je še svojo jedino laško kronovino Benečansko,

Nadvojvoda Albrecht.

potegnil vojake z Laškega nazaj, ter jih poslal proti Prusom. A v tem je bil tudi s Prusi mir sklenjen v Nikolsburgu, v katerem ni izgubila sicer Avstrija nobene kronovine, a njen vpliv na Nemškem je bil s tem pri kraji.

Leta 1867. je sklenil cesar z Ogri ono pogodbo, po katerej je dobila Ogerska svojo lastno vlado, to je, svoje ministerstvo in svoj državni zbor; a 8. junija istega leta je bil cesar v Budapešti slovesno kronan za ogerskega kralja in s tem je bila vez med vladarjem in podložnimi po ogerskih deželah vnovič utrjena.

Dné 22. decembra 1867. leta je potrdil cesar državne osnovne postave za one dežele, katere ne spadajo pod ogersko krono. Tega leta sta se snidila cesar Franc Jožef in cesar Napoleon v Solnogradu.

Leta 1873. doživelo je naše cesarstvo dve veliki slavi. Dné 1. maja se je odprla z največjo svečanostjo vélika svetovna razstava na Dunaji; t. j. vsi narodi celega sveta so poslali na Dunaj izdelke svojega uma in dlana, in to je bilo v velikih in sijajnih prostorih ljudém na ogled izpostavljeno. Prišli so to razstavo gledat tudi nemški cesar Viljelm, Aleksander, ruski car, sultan Abdul Acis, kralj Viktor Emanvel iz Laškega, dà, še celó Šah iz Perzije; naš cesar jih je slavno sprejemal in uživali so cesarsko gostoljubnost tudi taki knezi, ki so cesarju poprej mnogo britkosti in žalosti prizadejali, recimo, nemški cesar in laški kralj. Svetovna razstava se je končala dné 1. novembra.

Druga slavnost se je obhajala dné 2. decembra v spomin 25letne vlade Njih Veličanstva presvitlega cesarja. Vsa avstrijsko-ogerska monarhija je slovesno obhajala ta preveseli dan. Goreče molitve so puhtele k prestolu milosti božje, da bi ohranil Avstrijo, da bi nam čuval in

branil vladarja notranjih in vnanjih sovražnikov. Po gorah so goreli kresóvi, po dolinah se je razlegal strel, mesta in trgi so bili razsvitljeni, na milijone ljudi se je veselilo, da so ta srečni in veseli dan doživeli. Kakor navadno pri tacih priložnostih se tudi siromakov ni pozabilo; radodarne roke so pripomogle, da so se tudi siromaki mogli radovati temu lepemu dnévu.

Leta 1875. se je podal cesar čez Ljubljano in Gorico v Benetke, kjer je obiskal laškega kralja, Viktorja Emanvela. Od tod se je podal v Dalmacijo. O tem cesarjevem potovanji v Dalmaciji bi se dala napisati debela knjiga, ako bi hoteli vse svečanosti na drobno naštet, ki so se vršile presvetlemu cesarju na čast in slavo.

Kot najnovejši in na važnejši dogodek pod vladó našega cesarja Franca Jožefa moramo še opómneti rusko-turške vojske 1878. leta. Ko so Rusi premagali Turke, dobila je Avstrija v Berolinskem shodu nálog, da zaséde Bosno in Hercegovino ter urédi ti dve deželi. Dné 29. julija 1878. l. je prestopila avstrijska vojska pod poveljništvom generala Filipoviča deželne meje in slavno zmagala 19. avgusta, ko so naši vzeli Serajevo, glavno mesto Bosne. Avstrija si je s tem pridobila dve deželi, ki bodete pod modro vladó našega cesarja gotovo v veliko korist našej državi.

V naslednjem letu 1879. godovala se je slavnost v spomin srebrne poroke našega cesarja. Pri tej slavnosti so zvesti avstrijski narodi imeli zopet priložnost, da so pokazali svojo zvestobo in udanost do cesarke hiše. In zares je bil to slovesen dan ne samo za cesarko rodovino nego za vse prebivalce naše velike in mogočne države. Od vseh strani so prihajale izjave zvestobe in udanosti avstrijskih prebivalcev na cesarjev dvor. Vsaka dežela

vsaka občina, še celó vsak kraj se je skušal pred drugim, da bi vrednejše obhajal dan 25letnice cesarjeve poroke. Cesar je bil živo ganjen od ljubezni in udanosti, ki so jo ta dan izraževali njegovi zvesti narodi do njega in njegove sopruge, presvitle cesarice. Pač je bil to najlepši dan v njegovem življenju.

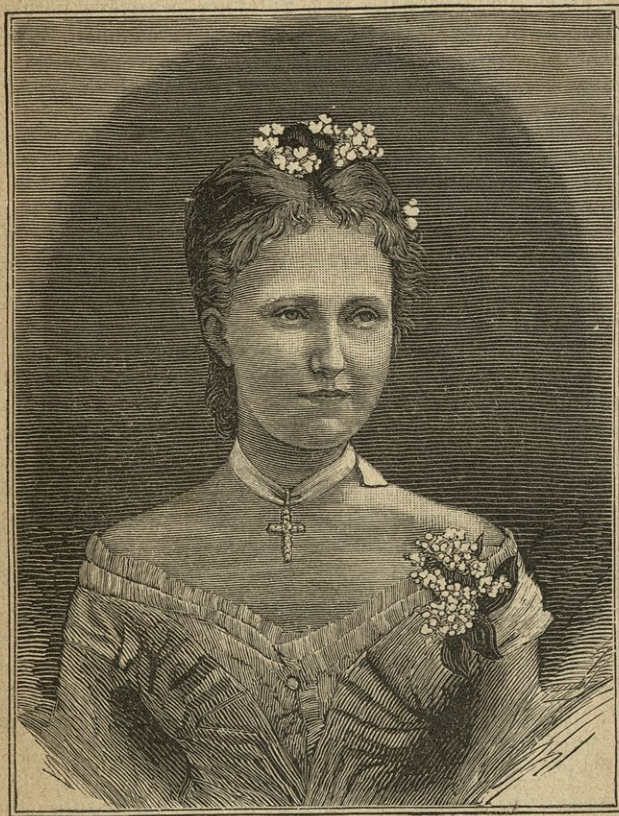
Kako živi naš presvitli cesar.

Naš cesar Franc Jožef vstaja po leti ob 4. a po zimi ob 5. uri zjutraj. Kadar so po leti vojne vaje vstane že ob 1. ali ob 2. zjutraj. Potem se obleče in zajutrukuje. Pri zajutruku bere navadno časopise.

Ob 6. uri se začne njegovo delovanje, ki obstoji v tem, da sprejema poročila in predloge svojih kabinetnih uradnikov. To traja navadno do 9. ali 10. ure, ker se vse na drobno pregleduje in prevdarja. Potem pridejo na vrsto predlogi vrhovnega komornika in ostalih dojanstvenikov na dvoru; naposled ministri in privatne avdijence. Okoli póludne je drugi zajutrak in potlej se delo nadaljuje kakor poprej blizu do 5. ure popóludne. Mej 5. in 6. uro cesar obeduje ali sam, ali pa v družbi s cesarico in cesarjevičem, ako sta domá. Ob nedeljah navadno vsi udje cesarske rodovine skupaj obedujejo. Zmérnost in tréznost cesarjevo sploh hvalijo. Ob nedeljah in praznicah je cesar kot véren kristijan pri sv. maši, navadno ob 11. uri. Z večera gre včasih v gledališče, ako pa tega ne stori navadno ob 9. uri k počitku.

V zabavo in razveselevanje mu je najljubši lov. Posebno rad hodi na lov divjega petelina po gozdih okoli Reichenau-a. Cesar je izvrsten strelec, divjačine nikoli ne zgreši, in pri strelnih vajah zadene malo ne vselej

Princezinja Stefanija.

piko. Na lovu je napravljen v obleki štajerskih strélcev, ker mu je ta obleka najbolj priležna. Do lovcev je zelo prijazen in občuje ž njimi kakor oče s svojimi otroci.

Sploh je cesar trdnega zdravja, delo ga ne utruji, izpremembe vremena mu ne kvarijo zdravja. Užé leta ni bil posebno bolan, izvzemši kake male, nenevarne bolezni.

Posebno velika je cesarjeva radodarnost. Kjer koli se kaka nesreča prigodi, prvi je on, ki pomaga s svojo darežljivo roko. Pa tudi za cerkve, šole in druge koristne naprave daruje vsako leto obile nágrade. Po pravici ga smemo imenovati očeta njegovih narodov.

Gledé cesarske obítelji je cesar najlepši zgled vsacemu očetu. Njegova izvanrédna skrb in ljubezen do družine se najbolj odseva v izgoji njegovih lastnih otrok.

Cesarska obitelj.

Cesarica Elizabeta (Amalija Evgenija) je hči bavorskega vojvode Maksimilijana Jožefa in vojvodinje Ljudevike. Rojena je bila v Posenhofenu na sveti večer 24. decembra 1837. leta. Ko se je 1854. l. pripeljala na Dunaj kot cesarjeva nevesta, sprejelo jo je ljudstvo z največjim navdušenjem. Nov most preko Dunajčice, ki je bil takrat ravno izgotovljen, dobil je po njej ime „Elizabetin most“ v spomin ónega veselega in slavnóstnega sprejema. In opravičeni so veseli občutki, ki jih je imelo ljudstvo o njenem prihodu na Dunaj; kajti njena nenavadna lepota, njena veličastna postava, prijaznost in ljubeznjivost so očarale vsacega, ki je bil tako srečen, da jo je videl. Ali vse te njene lastnosti presega njena ljubezen do bližnjega, njena usmiljenost in darežljivost do

siromakov. To je pokazala užé pri svoji poroki, ko je podelila ubozim lepo vsoto denarjev od svoje dote, to je pokazala pri vsacej priložnosti, kedar koli se je praznoval v Avstriji kak pomenljiv dan, in to se kaže še vedno, kadar je treba pomagati komu iz kake nadloge. Da bi nam jo ljubi Bog ohranil še mnogo mnogo let!

Zákon Njiju Veličanstev je Bog blagostovil s štirimi otroci. Ti so: nadvojvodinja Sofija, rojena 5. marca 1855. l., ki je pa žalibog umrla užé 29. maja 1857 l.; dalje nadvojvodinja Gizela (Lujiza Marija), rojena 12. julija 1856. l., poročena z bavarskim princem Leopoldom 20. aprila 1873. l.; cesarjevič nastolnik Rudolf (Franc Karol Jožef), rojen 21. avgusta 1858. l. in nadvojvodinja Marija Valerija, rojena 22. aprila 1868. l.

Cesarjevič Rudolf, ponos in upanje avstrijsko-ogerske monarhije, zaročil se je 6. marca 1880. l. z belgijsko princezino Stefanijo, ki je druga hči belgijskega kralja Leopolda II. Ta prevesela novica se je takój raznesla po vseh deželah avstrijsko-ogerske monarhije in od vseh strani so čestitali presvitlemu našemu cesarju o povodu teh srečnih zarôk. A mi želimo mladima zaročencema blagoslova iz nebes!

Tako živita Njiju Veličanstvi, naš presvitli cesar in cesarica, v sredi cvetočega venca svojih otrok, obdana z iskreno ljubeznijo svojih hvaležnih in zvestih národov. Vsemogoča roka božja naj nam še mnoga mnoga leta čuva in ohrani našega dobrega cesarja, blago cesarico in vso cesarsko obitelj, to je goreča želja, s katero sklenemo to drobno knjižico cesarjevega življenja.

